

Έλενα Μαρούτσου

Ντόμινο

Η τέχνη των αλυσιδωτών πτώσεων

Διηγήματα

Μίλτος

ΤΟ ΒΑΓΟΝΙ είχε αρκετές κενές θέσεις, αλλά ο Μίλτος δεν κάθισε. Δεν πιάστηκε καν απ' τη χειρολαβή. Η ισοροπία ήταν το μεγάλο του ταλέντο· ή, τέλος πάντων, ένα από τα λίγα πράγματα για τα οποία μπορούσε να καυχηθεί. Το παν είναι να 'χεις τα πόδια κάπως ανοιχτά και ελαφρώς λυγισμένα. Δεν πρέπει να κλειδώνουν τα γόνατα. Άπαξ και κλειδώσουν, η πτώση είναι αναπόφευκτη. Ένας όρθιος επιβάτης στο τρένο πρέπει να είναι σαν σέρφερ. Η σανίδα του είναι το πάτωμα του βαγονιού. Οι ράγες είναι τα κύματα. Μην κοιτάς κάτω! Κοίτα μακριά. Εκεί μακριά βρίσκεται η δίκη που θα του επιτρέψει ν' ανακτήσει την επιμέλεια του παιδιού του. Τρία χρόνια χωρίς τον Ορφέα είναι πολλά. Επόμενος σταθμός: Πευκάκια.

Το βράδυ δεν κοιμήθηκε. Η αϋπνία, αντί να τον αποδυναμώσει, τον έφερε χωρίς να έχει πιει γουλιά —ένα χρόνο τώρα ήταν καθαρός— σ' εκείνο το στάδιο μέθης όπου οι κινήσεις αυτονομούνται από το κέντρο ελέγχου, αποκτώντας την ανεξαρτησία τους. Τότε, όχι νωρίτερα αλλά ούτε αργότερα, ο νους βγάζει το λουρί από το σώμα, του

ἔχει εμπιστοσύνη. Πήγαινε τώρα, κορμί! Όλα καλά. Με λίγα ποτήρια παραπάνω το σώμα δεν ξαναμπαίνει στη θηλιά. Τρέχει ξέφρενο κι ελεύθερο προς τη σύγκρουση. Η μεγάλωσωμη νοσοκόμα που του έραψε το φρύδι μετά την πτώση με το μηχανάκι είχε μάτια σκύλου Αγίου Βερνάρδου. Του ἔχαν γράψει αντιβίωση. «Δεν μπορώ να την πάρω», της είπε, «πίνω σαν νεροφίδα». «Τότε θα παίρνετε την αντιβίωση δυο τρεις ώρες πριν πιείτε», απάντησε εκείνη ατάραχα. Του ἔρθε να τη φιλήσει. Μια τέτοια γυναίκα χρειάζοταν· ή σαν αυτήν που κάθεται τώρα απέναντι, με το φιλικό και καλοπροαίρετο ύφος ενός γκόλντεν ριτρίβερ. Την έχει πλευρίσει κάποιος που μιλάει ακατάπαυστα, γουρλώνοντας τα μάτια σαν να πνίγεται, λες και οι φράσεις που βγαίνουν απ' το στόμα του είναι το σκοινί απ' όπου θα πιαστεί – αν δεν πιαστεί απ' τον λαιμό της κοπέλας.

Ο Μίλτος πλησιάζει για να κλέψει μερικές λέξεις. Ο άνδρας λέει κάτι για κλαδιά· όχι κλαδιά: καλώδια. Ναι, λέει για καλωδιωμένα δέντρα. Λέει πως τα καλώδια είναι κρυμμένα καλά και πως μέσα στους καρπούς των δέντρων είναι φυτεμένα μικρόφωνα. «Ποιος τα φύτεψε εκεί;» ρωτάει η γυναίκα-ριτρίβερ· ριτρίβερ θα πει *ιχνηλάτης*, κι εκείνη θέλει ανέμελα κι ευσυνείδητα να *ιχνηλατήσει* τη διαδρομή της τρέλας. Η τρέλα, όμως, είναι πουλί. Δεν αφήνει ίχνη. Πετάγεται όπως μετά από τουφεκιά και πηδάει από καλωδιωμένο κλαδί σε καλωδιωμένο κλαδί βγάζοντας κραυγές. «Έχω μια κηλίδα που είναι η ντροπή μου», λέει στην ευήμοη γυναίκα. Στην πραγματικότητα, έχει

πολλές κηλίδες διάσπαρτες στα ρούχα του, λες και τον πιτσιλίσει αυτοκίνητο που έτρεχε μες στις λάσπες. «Ο άνθρωπος έχει σπάσει και δεν υπάρχει λόγος να είναι τόσο δειλός και να μιλάει τόσο σιγά», πρόσθεσε με φωνή βροντερή. Τώρα, η γυναίκα-ριτριβερ τον κοιτάζει με δέος, σαν να της αποκαλύπτεται ξάφνου η προφητική διάσταση των λεγομένων του. Εκείνος συνεχίζει να εξαπολύει φράσεις με διάτρητο νόημα: «Ο αρχίατρος ήταν αδελφός μου, αλλά με μεταχειρίστηκε με τρόπο αχαρακτήριστο. Με χλευάζουν, βλέπεις, για το ανυπότακτο αυτί μου, όμως δεν μπορώ να ξέρω τι έχουν στην κατοχή τους όσοι είναι εξαρτημένοι από την παιδική τους ηλικία!», καταλήγει.

Τα τελευταία του λόγια φτεροκοπούν ανάμεσα στους επιβάτες, πουλιά που εγκλωβίστηκαν στο βαγόνι και ψάχνουν την έξοδο. Ο τρελός κατεβάζει το τζάμι, βγάζει το κεφάλι του έξω απ' το παράθυρο σαν να το τοποθετεί σε γκιλοτίνα, και φωνάζει: «Τι να 'χουν άραγε στην κατοχή τους όσοι είναι εξαρτημένοι από την παιδική τους ηλικία;». Μήπως καμιά κάβα γεμάτη ποτά; σκέφτεται ο Μίλτος και φαντάζεται τα μπουκάλια να πέφτουν το 'να πάνω στ' άλλο, όμοια με τους όρθιους επιβάτες του βαγονιού, καθώς το τρένο πατάει απότομα φρένο κι εκείνος ανοίγει τα χέρια, λυγίζει κι άλλο τα γόνατα, λικνίζεται πέρα δώθε, παραπατά, το κύμα τον παρασέρνει, χάνει τη σανίδα του, πέφτει στα τέσσερα, και πάνω στη ράχη του προσγειώνεται ο τρελός και κάθεται με τα πόδια στο πλάι, όπως γυναίκα σε βέσπα το '60.

Η τελευταία λεπτομέρεια δεν είναι αληθινή. Την προσθέτει ο Μίλτος για ν' αποκτήσει η σκηνή κωμικό χαρακτήρα, όταν την αφηγείται μετά από μέρες στην ομάδα των Ανώνυμων Αλκοολικών – δεν ανέχεται τον αυτοοικτιρισμό ή τη σοβαροφάνεια των περισσότερων εκεί μέσα. Και μόνο που τους ακούει, του 'ρχεται να κατεβάσει μισό μπουκάλι βότκα· για την ακρίβεια, το άλλο μισό μπουκάλι βότκα, γιατί το πρώτο μισό (και παραπάνω ίσως) το είχε πιεί ανεβαίνοντας προς την κορυφή της Πάρνηθας το βράδυ μετά από το ατύχημα στο τρένο. Καθώς οδηγούσε, οι σκηνές που προηγήθηκαν, το φρενάρισμα, οι άνθρωποι που έπεφταν ο ένας πάνω στον άλλον, όχι με τη μία αλλά αλυσιδωτά, όπως σ' ένα παιχνίδι ντόμινο, οι πόρτες που άνοιξαν επιτέλους και ξεχύθηκε ο κόσμος σπρώχνοντας, ξεπηδούσαν χωρίς ειρμό και χωρίς ήχο, θολές, ακατανόητες και αμετάκλητες, όπως σε όνειρο που προσπαθούμε ν' αποδιώξουμε μέσα στον ύπνο, κι εκείνο σαν ύπουλο ζώο ξανάρχεται από άλλη πλευρά και δείχνει τα δόντια του, επτά και είκοσι, γρυλίζει.

Ναι· ήταν ήδη επτά και είκοσι, το θυμάται πολύ καλά, επτά και μισή θ' άρχιζε η δίκη για την επιμέλεια, έπρεπε να είναι ήδη στο δικαστήριο, υπήρχαν πέντε κλήσεις στο κινητό του, τρεις από τη δικηγόρο του και δύο από τη Στέλλα, που σε λίγο θα πανηγύριζε τη μοιραία καθυστέρηση του Μίλτου. Για μία ακόμα φορά στην κοινή τους ζωή αποδεικνυόταν κατώτερος των περιστάσεων, κατώτερος των προσδοκιών του μικρού Ορφέα, άχρηστος και ανίκανος να πείσει τον ταξιτζή να τρέξει περισσότερο.

«Να βγάλει φτερά το αμάξι και να πετάξει;» ρωτούσε με θυμηδία ο ταρίφας. Ακόμα και η μακριά σειρά των κολλημένων στην κίνηση οδηγών που πήγαινε καθέννας στη δουλειά του δεν θα ξεκολλούσε, μόνο και μόνο για να χάσει ο Μίλτος για δεύτερη φορά την ευκαιρία να πάρει τη συνεπιμέλεια του γιου του, μόνο και μόνο επειδή ένας φουκαράς – μπορεί και να μην ήταν, βέβαια, φουκαράς, μπορεί να 'ταν και κάθαρμα, απόβρασμα της κοινωνίας – αποφάσισε στις επτά το πρωί, μόλις είχε ανατείλει ο Θεός τη μέρα, ν' ανεβεί στην πεζογέφυρα του Αγίου Ελευθερίου και να ελευθερωθεί από τα δεσμά του βίου του πηδώντας στις ράγες, όπως πηδάει κάποιος από βράχο ψηλό στα άγρια κύματα, χωρίς δεύτερη σκέψη, κρατώντας την ανάσα.